

การสร้างภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ผ่านบทเพลงไทยสมัยนิยม
ระหว่างปี พ.ศ. 2527 - 2539

นางสาว มิตรารภรณ์ อยู่สถาพร



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-533-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CONSTRUCTION OF MODERN WOMAN IMAGES THROUGH THAI POPULAR SONGS
DURING 1984 - 1996

Miss Mitraporn Yoosathaporn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Mass Communication
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 1996
ISBN 974-635-533-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การสร้างภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ผ่านบทเพลงไทย
สมัยนิยม ระหว่างปี พ.ศ.2527 - 2539

โดย

นางสาวมิตราภรณ์ อยู่สัถาพร

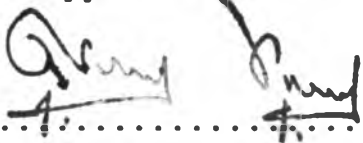
ภาควิชา

การสื่อสารมวลชน


อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

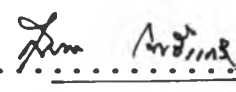
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาโท


.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อรรถพร เขียรถาวร)


.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)


.....กรรมการ
(อาจารย์ สุภาพร โพธิ์แก้ว)

มิตราภรณ์ อยู่สถาพร : การสร้างภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ผ่านบทเพลงไทยสมัยนิยม
ระหว่างปี พ.ศ. 2527 - 2539 อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. กาญจนา แก้วเทพ , 258 หน้า.
ISBN 974-635-533-3.

การวิจัยเรื่อง การสร้างภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ ผ่านบทเพลงไทยสมัยนิยม ระหว่างปี พ.ศ.
2527-2539 เป็นการศึกษาถึงภาพรวมของลักษณะภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ รวมถึงลักษณะความคิด คำ
นิยม และ ทศนคติของผู้หญิงสมัยใหม่ ตลอดจนกระบวนการสร้างภาพในเพลงไทยสมัยนิยม โดยผู้วิจัยได้คัดเลือก
ผลงานเพลงไทยสมัยนิยมจากนักร้องหญิงทั้งหมด 53 คน มาดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่โดยรวม ที่ได้รับการนำเสนอผ่านสื่อเสียงเพลง
นั้น สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ ความเป็นผู้หญิงกล้า แกร่ง และแกร่ง โดยจากเนื้อหาของเพลงที่เกี่ยวข้อง
ข้องกับความรักเป็นส่วนใหญ่ ผู้หญิงสมัยใหม่จะมีลักษณะที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความเข้มแข็ง อดทน
ต่อสู้ชีวิต เชื่อมั่นในตนเอง มีอำนาจเหนือชาย และมักจะเป็นผู้วิพากษ์ นอกจากนี้ ผู้หญิงสมัยใหม่ยังแสดง
ความคิดที่เป็นอิสระและมีหัวก้าวหน้า เคารพในศักดิ์ศรีของตนเองและผู้อื่น เชื่อมั่นในควมมีประสิทธิภาพของ
ตนเอง และเป็นผู้ที่พร้อมรับเอาประสบการณ์ใหม่ๆ

สำหรับกระบวนการสร้างภาพในเพลงไทยสมัยนิยมนั้น ประกอบไปด้วย การคัดเลือกและแสวงหา
ความเป็นตัวตนของนักร้อง การวางความคิดหลักงานเพลงและการกำหนดภาพลักษณ์ รวมถึงขั้นตอนต่างๆใน
การประชาสัมพันธ์ นักร้อง ที่ล้วนแต่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ และเป็นกระบวนการทำให้มีผลต่อลักษณะ
ภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ โดยกระบวนการสร้างภาพที่เป็นขั้นตอน และการคำนึงถึงความเป็นตัวตนของ
นักร้องนั้น มีส่วนที่ผสมผสานให้ภาพที่ออกมาจึงมีลักษณะทั้งความเป็นอุดมคติ (ideal type) และส่วนที่เป็น
ความจริง (reality)

องค์ประกอบต่างๆในผลงานเพลง เช่น แนวเพลง รูปแบบท่าทางการแสดงออก การแต่งกาย และ
เนื้อหาของผลงานเพลง ได้มีส่วนปรับเปลี่ยนรูปแบบลักษณะภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ให้ทันสมัยและ เปิดกว้าง
มากขึ้น แต่ในส่วนที่เป็นเนื้อหานั้นยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก กล่าวคือ ยังคงเน้นที่เรื่องความรักเป็นหลัก

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต มิตราภรณ์ อยู่สถาพร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C850969 : MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD:

MODERN WOMAN / POPULAR SONG

MITRAPORN YOOSATHAPORN : CONSTRUCTION OF MODERN WOMAN IMAGES
THROUGH THAI POPULAR SONGS DURING 1984 - 1996. THESIS ADVISOR :
ASSIST. PROF. KANJANA KAEWTHEP, Ph.D. , 258 pp. ISBN 974-635-533-3

Thai popular songs, as one of an ideal medium, convey to construct the images of modern women. Therefore, the objective of this research is to study the whole image of modern women, their thoughts, values, and attitudes towards themselves, love, and society as well as the production process of image-making. The 53 female pop singers have been selected in order to analyze the elements in their own music albums.

The results reveal that the images of modern women are demonstrated in 3 characteristics:- (1) audacious women, (2) strong women, and (3) smart women. Through the lyrics, which from the research undertaken has shown that there is a higher percentage in love songs than other forms, modern women have defined themselves as independent, self-directed, powerful, intelligent, flexible and critical of men. In addition, modern women show their freedom in thoughts, the growth of opinion, and awareness of the dignity of themselves and others. Believing in their efficient ability and openness to new experience are also placed on the whole images of modern women.

The research, moreover, indicates that the production process of music which is the selection of the singer, the image-making and the promotional process have an influence on the creation of modern women's images. The attractive and unique style have been selected to support the outstanding personality of women. Therefore, the production process and the emphasis of a woman's own personality reflect the combination of modern women images between the ideal type and reality .

In conclusion, each element of the music albums partly assists to create modern women in their forms of appearance rather than in the contents of their music albums which are still focused on love themes.

ภาควิชา..... การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา..... การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิติ..... นิพนธ์กร อู่สกุล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....



กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ อรรถพร เขียรถาวร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา แก้วเทพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ สุภาพร โพธิ์แก้ว กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ในความกรุณาของทุกท่านที่ช่วยให้ข้อชี้แนะ ตลอดจนคำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่จากบริษัท เทปเพลงทุกบริษัทที่สละเวลาในการพูดคุย ให้สัมภาษณ์ และเอื้อเฟื้อข้อมูลต่างๆที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณนภาพร คงเจริญ คุณไรรัตน์ สุวรรณรักษ์ คุณสิญลักษณ์ สุทธานุกุล คุณฉันทินี เหวราบัตย์ คุณนฤชชายย์ สายเชื้อ และคุณรัตเกล้า อามระดิษ เพื่อนสาธิตจุฬาทูทุกท่าน ที่ให้กำลังใจ ให้ความร่วมมือในการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลมาตลอด

นอกจากนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณ เพื่อนร่วมงานทุกท่าน Mrs. Julia Burks Mr. David Hopkins Mr. Richard Lynch Mr. Mark Rodell Ms. Jennifer Hume และ Mr. Andrew Barclay. Without the inspiration of my teacher and the encouragement of my friends, this task would never have been completed. I am deeply grateful to all of your extremely helpful suggestions.

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวทุกท่านที่ได้เล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ โดยให้ทั้งความสนับสนุนและกำลังใจมาตลอด เป็นผลให้ผู้วิจัยได้ทำงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และอย่างมีใจรัก

มิตรารมณ์ อยู่สถาวร

เมษายน 2540

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาคำวิจัย.....	13
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
1.4 ขอบเขตงานวิจัย.....	13
1.5 นิยามศัพท์.....	14
1.6 ประโยชน์ของงานวิจัย.....	17
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	18
2.1 แนวคิดเรื่องผู้หญิงของซีโมน เดอ โบวัวร์.....	18
2.2 แนวคิดเรื่องการสร้างภาพความเป็นผู้หญิงผ่านสื่อ.....	22
2.3 แนวคิดด้านความเป็นสมัยใหม่.....	24
2.4 แนวคิดในเชิงสัญวิทยา.....	29
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
๓	ระเบียบวิธีวิจัย.....	42
3.1	ส่วนที่ 1 การศึกษาความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่โดยรวม.....	43
	- การเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล.....	45
	- การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
3.2	ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ ความคิด ค่านิยมและทัศนคติ ของผู้หญิงสมัยใหม่.....	49
	- การเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล.....	49
	- การวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
3.3	ส่วนที่ 3 การศึกษากระบวนการสร้างภาพความเป็นผู้หญิง สมัยใหม่ของผู้ผลิตผลงานเพลง.....	51
	- การเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล.....	51
	- การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4	ความเป็นมาของการสร้างภาพความเป็นผู้หญิงในเพลงไทยสมัยนิยม	53
4.1	ยุคดนตรีสุนทราภรณ์.....	54
4.2	ยุคเพลงลูกกรุง.....	61
4.3	ยุคเพลงไทยสมัยนิยม.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	การศึกษาภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่โดยรวม..... 76
5.1	ลักษณะความเป็นผู้หญิงสมัยเก่า..... 85
5.2	ลักษณะความเป็นผู้หญิงที่มี 2 ลักษณะผสมกัน ทั้งเก่าและใหม่..... 96
5.3	ลักษณะความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่..... 116
6	การวิเคราะห์ ความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ของ ผู้หญิงสมัยใหม่..... 142
6.1	ความคิด ค่านิยม และทัศนคติที่เกี่ยวกับตนเอง..... 147
6.2	ความคิด ค่านิยม และทัศนคติที่เกี่ยวกับความรักและ ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย..... 153
6.3	ความคิด ค่านิยม และทัศนคติที่เกี่ยวกับสังคม..... 165
6.4	ความสอดคล้องกับลักษณะความเป็นสมัยใหม่..... 166
7	การศึกษากระบวนการสร้างภาพความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ของ ผู้ผลิตผลงานเพลง..... 191
7.1	การคัดเลือกและการแสวงหา ความเป็นตัวตนของนักร้อง..... 193
7.2	การวางแผนความคิดหลักงาน เพลงและการกำหนดภาพลักษณ์..... 203
7.3	การส่งเสริมประชาสัมพันธ์และการโปรโมชัน..... 212

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
8 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	228
รายการอ้างอิง.....	248
ภาคผนวก.....	250
ประวัติผู้วิจัย.....	258

สารบัญตารางและแผนภูมิ

ตารางที่		หน้า
1	ตารางแสดงจำนวนเพลงในทศวรรษล่าสุด ของนักร้องหญิงแต่ละคน.....	144
2	ตารางแสดงเนื้อหาที่แสดงลักษณะ ความคิด ค่านิยม และทัศนคติในแต่ละด้าน.....	146
3	ตารางแสดงเนื้อหาของเพลงที่แสดงลักษณะ เกี่ยวข้องกับความเป็นสมัยใหม่.....	166
4	ตารางแสดงเนื้อหาของเพลงที่แสดงลักษณะ ความเป็นสมัยใหม่ 12 ประการ.....	167
5	ตารางแสดงรายชื่อและผลงานของนักร้องหญิงใน ระหว่างปี พ.ศ. 2527 - 2539.....	251
แผนภูมิที่		
1	แผนภูมิกราฟวงกลมที่แสดงอัตราส่วนของลักษณะ ภาพความเป็นผู้หญิงทั้ง 3 รูปแบบ.....	84
2	แผนภูมิกราฟวงกลมที่แสดงอัตราส่วนของลักษณะ ความคิด ค่านิยม และทัศนคติของผู้หญิงสมัยใหม่.....	146
3	แผนภูมิกราฟแท่งแสดงอัตราส่วนของเนื้อหาของ เพลงที่แสดงความเป็นสมัยใหม่.....	168

สารบัญภาพ

ภาพประกอบที่		หน้า
1	ภาพนักร้องหญิงของสุนทราภรณ์.....	56
2	ภาพนักร้องหญิงของสุนทราภรณ์.....	57
3-6	ภาพตัวอย่างปกแผ่นเสียงในสมัยก่อน.....	58
7-9	ภาพลักษณะของนักร้องหญิงสมัยก่อน.....	59
10-11	ภาพนักร้องหญิงขณะออกรายการโทรทัศน์สมัยนั้น.....	60
12	ภาพดาวใจ ไพจิตรขณะร้องเพลงในไนท์คลับ.....	61
13	ภาพตัวอย่างปกแผ่นเสียงของดาวใจ ไพจิตร.....	62
14-15	ภาพดาวใจ ไพจิตรขณะรับรางวัล.....	63
16-17	ภาพตัวอย่างปกเทปของมาลีวัลย์ เจมีน่า.....	87
18	ภาพประกอบภายในของสินจัย หงษ์ไทย.....	88
19-21	ภาพตัวอย่างปกเทปของสินจัย หงษ์ไทย ศรัณย่า ส่งเสริมสวัสดิ์ และฉุสชา โทณะวณิก.....	89
22-23	ภาพตัวอย่างปกเทปของสุนิสา สุขบุญสังข์ และ พาเมล่า บาวเด็นท์.....	101
24-25	ภาพของสายธาร นิยมการณ์.....	102
26-27	ภาพของสุทธิดา เกษมสันต์ฯ แอนเดรีย สวอลเลซ ปัทมวรรณ เค้ามุลคดี ปรีศนา พรายแสง และอมิตา ทาทา ยัง.....	103
28	ภาพของรวีวรรณ จินดา.....	104
29-31	ภาพตัวอย่างการแต่งกายของอมิตา ทาทา ยัง สุนิสา ลีติกุล และยศวดี หัสดีวิจิตร	106
32-33	ภาพของภัสสร บุญยเกียรติ และแสงระวี อัศวรักษ์.....	107

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบที่		หน้า
34-35	ภาพการแต่งกายของรวิวรรณ จินดา.....	108
36-39	ภาพตัวอย่างปกเทปของใหม่ เจริญปุระ.....	120
40-41	ภาพของมาช่า วัฒนพานิช และรุ่งนภา เสดะสุข.....	121
42-43	ภาพของคริสติน่า อาร์กิลาร์ และตรีรัก รักการดี.....	123
44-45	ภาพของอัญชลี จงคดีกิจ และทรงพรรษา วาสนรุ่งเรือง...	124
46-47	ภาพของสัณญา มิเกล.....	127